

The World's Largest Open Access Agricultural & Applied Economics Digital Library

This document is discoverable and free to researchers across the globe due to the work of AgEcon Search.

Help ensure our sustainability.

Give to AgEcon Search

AgEcon Search

<http://ageconsearch.umn.edu>

aesearch@umn.edu

*Papers downloaded from **AgEcon Search** may be used for non-commercial purposes and personal study only. No other use, including posting to another Internet site, is permitted without permission from the copyright owner (not AgEcon Search), or as allowed under the provisions of Fair Use, U.S. Copyright Act, Title 17 U.S.C.*

No endorsement of AgEcon Search or its fundraising activities by the author(s) of the following work or their employer(s) is intended or implied.

rődni a termelés és az irányítás szintjén egyaránt.

Mindezeket mérlegelve megállapítható, hogy — az utóbbi 5 évben tapasztalható fejlődés ellenére — a kúdagazat ártermelésének az eddiginél gyorsabb ütemű fejlesztése nem túlzott követelmény. Ezt a kívánalmat csakis a kutatómunka hatékonyságának növelésével, a korszerű és gazdaságos termelési technológiák komplex érvényesítésével, és nem utolsó sorban a jelenleginél lényegesen jobb termelésszervezéssel lehet kielégíteni. Hozzátehetjük még azt is, hogy a kisüzemi gazdaságok tartás-technológiai színvonalának javítása, termelésszervezése (napos- és soványliba-ellátása) is hasonlóan fontos feladat, hiszen még hosszú ideig számolnunk kell azzal, hogy az ágazat ártermelésének jelentős részét, főként a hízott árut ezek az üzemek adják.

László Lajosné dr.

SZAKIRODALOM

A VERTIKÁLIS INTEGRÁCIÓ ÉRDEKELTSÉGI PROBLÉMÁINAK ÚJ NÉZŐPONTJA

SZÉNAY LÁSZLÓ:

(A vertikális kapcsolatok érdekelttségi problémái az élelmiszer-termelésben)
(Akadémiai Kiadó, Budapest, 1976. 148 o. A nagyüzemi gazdálkodás kérdései)

Az érdekkategóriák tudatos és differenciáltabb felhasználása nyomán a gazdaságirányítás különböző szintjein csakúgy, mint a tudományos kutatásban a termelési és gazdasági integráció felé egyre nagyobb figyelem fordul. Mindez fokozottan érvényes a mezőgazdaság és a kapcsolódó többi népgazdasági ág vállalatai közötti kapcsolatformák ökonómiai jelenségeire.

Szénay László közelmúltban megjelent könyve, a vertikális integráció folyamataiban idáig feltárt ökonómiai törvényszerűségek legjavát hasznosítva a mezőgazdasági termelés és az élelmiszeripar vállalatainak érdekelttségi prob-

lémait helyezi gyújtópontba mind a legfontosabb veszteségforrások számbavételével, mindpedig a továbblépés lehetséges módjait kutatva.

Tanulmányának alapkoncepciója a vertikális árszerkezetben érvényesülő tényleges vállalati érdekelttség nyomán követése, a vállalati magatartás objektív okainak feltárása és értékelése.

A tanulmány indításakor a szerző azt írja, hogy az „élelmiszer-nagyipar vertikális integrációját gátló tényezőket a szakirodalomban gyakran csupán a szervezeti feltételekben jelölik meg”. Ehhez képest valóban újszerű megközelítés az általa választott módszer, mely arra épül, hogy tervszerű piaci viszonyok között az árviszonyok alapvetően befolyásolják a vállalati magatartásokat: akár úgy, hogy a gazdasági integráció kiépítésére ösztönöznek, akár pedig olyan értelemben, hogy a gazdaságpolitikai okokból végrehajtott „beavatkozások” (árkiegészítés, visszatérítés, dotációk, szubvenciók stb.) a tényleges vállalati magatartást módosítják.

A könyv négy fő részre tagolódik. Az első az élelmiszeripar és a mezőgazdaság jövedelemviszonyainak általános vonásait „térképezi fel”, részben a vertikális integráció és az érdekviszonyok összefüggésének elvi kérdéseit vizsgálja, részben pedig a mezőgazdaság és élelmiszeripar jövedelemmutatóinak fő vo-

násait veszi számba. *A második rész* foglalkozik a vertikális árszerkezet elvi alapjaival és a módszertan leglényegesebb ismertetőjegyeivel. E részt követően — *a harmadikban* — a konkrét árszerkezeti vizsgálatok következnek a gabonára, a cukorra, a dohányra, az étolajra, a zöldségkonzervre és néhány kiemelt állattermék-vertikumra vonatkozóan. (A gabonavertikum árszerkezetének vizsgálata keretében a fehér kenyér, a liszt, a takarmánytápok; az állattermék-vertikumok között a szarvasmarha-tenyésztés, a baromfitermékek, valamint a sertéshizlalás és a húsipar költség-, illetve jövedelemviszonyainak fő összefüggései találhatók.) *A negyedik részben* a vállalatgazdasági konzekvenciákkal párosuló gazdaságpolitikai szabályozással foglalkozik a szerző. Az élelmiszeripari jövedelem-szabályozás alapvonásait és az integráció kibontakozásának összefüggéseit tárgyalja, beleértve a jövedelemszabályozási „közelítés” célkitűzéseinek és tényleges hatékonyságának szembeállítását is. E fejezet végén — egyfajta összegzésképpen is — helyet kapnak a vertikális integráció kiterjedt és hatékonyabb megvalósulását gátló tényezők, valamint az ezek elhárítására számba vehető lehetőségek.

A munkát több szempontból is rangos vállalkozásnak tekinthetjük, így mindenekelőtt a téma megközelítéséhez választott módszer újszerűsége miatt, mely lehetőséget ad a makroökonómiai szabályozók hatásmechanizmusának vállalatgazdasági értelmezésére. (Rámutat a számviteli, nyilvántartási rendszerben ma sem lebecsülendő tisztázatlan-

ságokra, a gazdaságpolitikai orientáció keretében megvalósított intézkedések nyomán kialakuló sokdimenziós és nehezen átlátható tényhelyzetre.)

A könyvben alkalmazott módszer várhatóan ösztönzést fog nyújtani a gazdasági integráció kutatásában, illetve formálásában közreműködők azon csoportjában is, ahol mindezeket a kérdéseket szervezetrendszeri, illetve más egyéb nézőpontból közelítik meg. *Az integrációs folyamatok* előirányozhatók a gazdaságpolitikai intézményrendszer megannyi eszközével, de *a vállalati mezőnyben realizálódnak*. Ezért a szervezeti feltételek nézőpontjából kiinduló vizsgálódások szempontjai hasznosan egészíthetők ki a vertikális árszerkezet elemzéséből levont következtetéseket olyan értelemben is, hogy *a vállalatiaság tényleges elemeit* milyen mértékben befolyásolják a centrális iparági irányítás módosító (eszköz-elvonó, eszközátcsoportosító, kontraszelektáló stb.) feltételei. A magunk részéről messzemenően egyetértünk a szerző egyik végső következtetésével, mely szerint „A ráfordítás-arányos árrendszert érvényesítése kedvezőbb lenne az integráció erősítése szempontjából”. Némiképp pedig előző gondolatunkhoz kapcsolódik a szerzőnek az a vélekedése, amely a vállalati dolgozói érdekeltség erősítését is igényli az állami élelmiszeripar vállalataiban, a mezőgazdasági vállalatokkal való gazdagabb kooperáció kialakítása érdekében. Ez ugyanis szintén a valóságos vállalati jegyek közé tartozó, és nem kis horderejű kérdés.

Marillai Vilmos dr.

(S)

(Szerkesztés)

Az élet t...
sági k...
arant...
rends...
zánk...
biológ...
daság...
vétele...
ban...
igény...
csak...
G. E...
megj...
egyik...
kevé...
daság...
zásár...
lehet...
nyelv...
töser...
újszo...
hogy...
lesel...
jana...
esetl...
ják

N...
dasá...
tanu...
térő...
ket...
képe...
(Ná...
zett...
cián...
tan...
fere...
hoz...
tart...